

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/242521,Wojciech-Zmyslony-Oczy-nad-frontem-wloskim-318-Dywizjon-Myśliwsko-Rozpoznawczy-G.html>
20.05.2026, 05:31

Wojciech Zmysłony: Oczy nad frontem włoskim. 318. Dywizjon Myśliwsko-Rozpoznawczy „Gdański”

Pierwszą jednostką Polskich Sił Powietrznych, która wzięła udział w wyzwaniu Europy spod niemieckiego panowania, startując z położonych na kontynencie lotnisk, był 318.

Dywizjon Myśliwsko-Rozpoznawczy „Gdański”.

[Lotnictwo Polskie Siły Zbrojne poza krajem Polskie wojsko](#)

19.05

W początku maja 1944 r. 318 Dywizjon trafił na front włoski i walczył tam aż do zwycięskiego zakończenia kampanii na Półwyspie Apenińskim w roku następnym. Wcześniej do Włoch przebazowana została tylko polska 1586. Eskadra do Zadań Specjalnych, jednak charakter jej działań – wspieranie partyzantki w okupowanych krajach – był zupełnie odmienny.

Początki w Wielkiej Brytanii

318. Dywizjon sformowano w marcu 1943 r. w bazie RAF Detling k. Maidstone w Anglii, ok. 50 km na południowy wschód od centrum Londynu. Jego przeznaczeniem była współpraca z oddziałami Armii Polskiej na Wschodzie (z której wyodrębniono później 2. Korpus Polski), stacjonującej na Bliskim Wschodzie i szykującej się do walki na kontynencie europejskim.

Dowództwo 318. Dywizjonu objął sztabowiec ppłk pil. Adam Wojtyga. Oddział miał czerpać z kadry i doświadczeń 309. Dywizjonu Współpracy „Ziemi Czerwieńskiej”, ale w praktyce personel latający tworzyła mieszanka pilotów z prawie wszystkich polskich dywizjonów myśliwskich, jednostek RAF, a nawet polskich dywizjonów bombowych. Także personel naziemny został arbitralnie przeniesiony z różnych oddziałów. Taka organizacja poskutkowała tym, że – obok nielicznych ochotników skuszonych możliwością służby w ciepłych krajach – w szeregach 318. Dywizjonu znaleźli się i żołnierze, których z różnych przyczyn ich dotychczasowi dowódcy starali się pozbyć. Oddział nie miał więc łatwych początków.

Pierwszych pilotów przeszkolono w zadaniach współpracy z armią lądową w brytyjskiej jednostce wyszkolenia bojowego – 41. Operational Training Unit. Przydzielone wkrótce potem na okres szkolenia i zgrzywania samoloty również zdumiewały różnicowaniem. Była to przedziwna mieszanka Hurricane’ów różnych typów, m.in. Mark I, Mark X, a nawet morskiej wersji Hurricane’a ze zdemontowanym specjalistycznym osprzętem służącym do startu z katapulty. Większość z nich była w fatalnym stanie technicznym, co kronikarz 318. Dywizjonu z przekąsem podkreślił, pisząc o „robactwie sypiącym się z rur wydechowych”, „pająkach mieszkających w żyroskopach” oraz znalezionym „w jednej kabine gnieździe sowy”. Samoloty doprowadzono jednak do stanu lotnego i rozpoczęto szkolenie.

Dywizjon składał się z 2 eskadr bojowych (z pilotami), które nominalnie liczyły po 6 samolotów, a także eskadry technicznej (z personelem naziemnym); 6 dodatkowych maszyn stanowiło rezerwę, toteż jednostka według etatu miała 18 samolotów. Cały personel latający dywizjonu stanowili oficerowie. Początkowo 318. Dywizjon w dokumentach określano mianem „Dywizjonu Współpracy”, ale wkrótce przeniesiono go organizacyjnie pod rozkazy Lotnictwa Myśliwskiego RAF i pod koniec czerwca 1943 r. nazwę zmieniono na „Dywizjon Myśliwsko-Rozpoznawczy”, która pozostała na stałe. W niektórych dokumentach z późniejszego okresu wojny 318. nazywano

po prostu „Dywizjonem Rozpoznawczym”, co chyba najlepiej oddaje jego rzeczywisty charakter.

Bliski Wschód

Jak zapisano w kronice 318. Dywizjonu, już podczas Świąt Wielkanocnych, 25 kwietnia 1943 r., „w czasie obiadu żołnierskiego rzucono hasło nazwania dywizjonu gdańskim”. Pomysł się przyjął, choć nazwa ta nigdy nie została oficjalnie usankcjonowana rozkazem Naczelnego Wodza, co zwykle praktykowano w wypadku innych jednostek. Faktyczny związek personelu czy tradycji wojskowych jednostki z Gdańskiem był w gruncie rzeczy żaden. W kronice słowa „Gdańsk”, „gdański” padły tylko raz, a w anglojęzycznym dzienniku działań bojowych nie pojawiły się w ogóle. Przydomek ten utrwalono jednak m.in. w piosence dywizjonowej (do której słowa napisał kpt. pil. Włodzimierz Bereżecki), a także w projekcie odznaki pamiątkowej noszonej na mundurach lotników, przedstawiającej uskrzydłony herb Gdańska.

W sierpniu 1943 r. dowództwo 318. Dywizjonu objął mjr pil. Leszek Wielochowski, doświadczony weteran lotnictwa bombowego. W tym też miesiącu 318. Dywizjon, bez samolotów i taboru samochodowego, wysłano w konwoju morskim z Liverpoolu do Port Saidu, na pokładzie transportowca HMT „*Empress of Australia*”. Po wyładowaniu w Egipcie i pobraniu nowego sprzętu - myśliwców Hawker Hurricane II - jednostka wyruszyła do Palestyny. Stacjonowała tam kolejno na kilku lotniskach i ostatnie miesiące 1943 r. oraz początek 1944 r. poświęciła na dalsze szkolenie i przygotowanie do walk w półpustynnych warunkach. Nowością było zapoznanie się z lotniczymi aparatami fotograficznymi oraz współdziałanie z armią lądową, doskonalone podczas manewrów. Oprócz starej kadry do pracy wdrażano także nowo wyszkolonych pilotów, wprost po szkołach lotniczych. W jednym z lotów treningowych zginęli piloci kpt. Jan Błaszczuk oraz por. Jerzy Głowacki.

W grudniu 1943 r. 318 Dywizjon otrzymał pierwsze Spitfire'y V i wkrótce przebroił się w nie całkowicie. Miał to być jego docelowy sprzęt bojowy. Podczas pobytu na Bliskim Wschodzie zreorganizowano strukturę 318. Dywizjonu i przez kilka miesięcy, od początku marca do końca czerwca 1944 r., składał się on z 3 eskadr bojowych.

[Czytaj artykuł Wojciecha Zmyślonego *Oczy nad frontem włoskim. 318. Dywizjon Myśliwsko-Rozpoznawczy „Gdański”* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

Lotnictwo, Polskie Siły Zbrojne poza krajem, Polskie wojsko

Artykuł

WOJCIECH ZMYŚLONY

Oczy nad frontem włoskim

318 DYWIZJON MYŚLIWSKO-ROZPOZNAWCZY „GDAŃSKI”

Pierwszą jednostką Polskich Sił Powietrznych, która wzięła udział w wyzwoleniu Europy spod niemieckiego panowania, startując z położonych na kontynencie lotnisk, był 318 Dywizjon Myśliwsko-Rozpoznawczy „Gdański”.

W początku maja 1944 r. 318 Dywizjon trafił na front włoski i walczył tam aż do zwycięskiego zakończenia kampanii na Półwyspie Apenińskim w roku następnym. Wcześniej do Włoch перебазowana została tylko polska 1586 Eskadra do Zadań Specjalnych, jednak charakter jej działań – wspieranie partyzantki w okupowanych krajach – był zupełnie odmienny.

POCZĄTKI W WIELKIEJ BRYTANII

318 Dywizjon sformowano w marcu 1943 r. w bazie RAF Detling k. Maidstone w Anglii, ok. 50 km na południowy wschód od centrum Londynu. Jego przeznaczeniem była współpraca z oddziałami Armii Polskiej na Wschodzie (z której